

Makrelrættindi okkara í vanda – vit mugu krevja rætt til at røkja okkara áhugamál



Heini Hátún

Føroyar eru vorðnar ríkar av uppsjóvarfiski. Hesum vil neyv-an nakar seta seg ímóti. Og vónandi fara Føroyar í mong ár afturat at fáa stórar partar av samlaðu fiskirættindunum av

uppsjóvarfiski.

Men ongin gevur okkum hesi rættindi – tað eru vit, sum mugu berjast fyri teimum. Og rættindi, sum Føroyar hava tikið fyri givið í makrel-semjuni við Noreg og ES, standa nú fyri hótta.

Grønland kann ikki vera partur

Partarnir í trílunda makrelsemjuni siga seg nevnliga vilja arbeiða fyri, at Ísland og Grønland eisini gerast partar av semjuni. Hinvegin er greitt, at ikki fer at bera til hjá Grønlandi at gerast sjálvstøðugur partur í hesi avtalu – hetta orsaka av, at ríkismyndugleikarnir meta, at tveir landslutir í kongsríkinum kunnu ikki verða sjálvstøðugir

sáttmálapartar í sama sáttmála. Henda fatan er jú orsøkin til óvirðiliga “Danmark for så vidt angår Færøerne” -skipanina.

Føroyar mugu lata av sínum

Við øðrum orðum fer ikki at bera til hjá Grønlandi at gerast partur av makrelsemjuni, uttan so, at Føroyar og Grønland virka sum ein og sami sáttmálapartur. Føroyar mugu deila við Grønland. Í so máta verður stóðan akkurát tann sama, sum vit kenna í sambandi við býti av rækjum á Grand Banks (New Foundland), har Føroyar fyri at føra sín fiskivinnupolitikk, hava verið noyddar at lata Grønlandi stóran lut í søguligu rættindum

okkara at fiska rækjur á Grand Banks.

Vit mugu sjálvi velja samstørv

Vit skulu sjálvandi kunna samstarva við Grønland – men tá vit sjálvi velja tað og tað er nyttugt fyri báðar partar! Henda skipanin er ótolandi. Harafturat er tað eingin loyna, at lógarkøn fólk, heruppi í eisini danskir serfrøðingar, ikki meta nakað grundarlag vera fyri óneyðuga restriktivu støðuni hjá donskum ríkismyndugleikunum. Vit mugu hava fult ræði á okkara uttanríkisviðurskiftum. Tað er henda stóðan við uppsjóvarfiskinum eitt talandi dømi um.

Hetta er áhugamál hjá øllum flokkum!

Tað er sum sjálvstøðug tjóð, at vit best fáa røkt okkara áhugamál. At fáa ræðið á okkara egnu fiskivinnuavtalum hevur tó so stóran vinnuligan týðning her og nú, at vit mugu fáa hetta á dagsskrá sum allarfyrst. Tjóðveldi fer sjálvandi at taka ábyrgd og vil fegin slóða fyri, men hetta eru áhugamál Føroya, og allir flokkar áttu at staðið saman um at krevja ræðisrættin á okkara uttanríkisviðurskiftum. Eingin annar enn vit vil berjast fyri okkara rættindum, og tað er tað, vit skulu gera nú.

Frumskógur og alilaksur

Kári Thomsen

Ingilín Didriksen Strøm umrøður í grein náttúru- og umhvørvismál, og vísir til syndarligu støðuna við frumskóginum í Amazonas.

Ikki tí serstakan áhugi er at viðmerkja til skriv frá valevnum, men stundum kann tað kennast neyðugt. Ingilín hevur partvís grein í sínum sjónarmiðum, men kemur ikki inn á evnið hví frumskógurin í Brasil verður høgður niður, sum gjørt er í nógv ár, og nú verður brendur av - við meira og minni beráddum huga. Har frumskógur hvørstur verða soya gróðursett. Ikki vistfrøðilig framleiðsla á nakran hátt, men GMO soya har ein long røð av pesticidum verða brúkt, og til alstóran heilsuskaða á bæði arbeiðsfólk, umhvørvið - djór og villini gróður - og fólk, ið búgva kringum.

Ingilín veit allarhelst at lokal og smærri landbúnaðarframleiðsla er tvangsflutt, jørðin ognartikin og selda multinationalum fyrirtøkum, ið vilja tjena pening á m.a. skjóttvaksandi soya.

Og hvør keypir so hetta eiturfongda soya? Jú, tað ger landbúnaður í m.a. Europa til fóður til neyt, svín og flogfenað. Og havbúnaður - alivinnan - í Noreg, Skotlandi, Írlandi og í Føroyum.

Ingilín umrøður at heimsins leiðarar mótmæli avbrenning av frumskógini, og hótta við tiltøkum móti Brasil. Og Føroyar eiga eisini at luttaka í slíkum tiltøkum, skrivur Ingilín.

Hvat sigur so Ingilín og Javnaðarflokkurin til at føroysk alivinna - føroyski búskapurin - fyri stóran part er grundað á niðurrøggung av frumskógi í Brasil?

Eini 10.000 tons av GMO soya frá niðurrøgdari frumskóg til føroyska alivinnu, og har smábøndir hava mist sínar landbún-



adarteigar og lokalu íbúgvur eru fyri grovasta heilsuskaðiliga ágangi við alskyns pesticidum frá landbúnaðinum. Hvar eru nú ST-heimsmálini um burðardygg menning? Alivinnan, kanska mest Bakkafrost, er støðugt frammi og bedýrar hvussu burðardygg framleiðslan er, og kann tað tí verða væl uppá sítt pláss at Ingilín og Javnaðarflokkurin melda klárt út, um tey taka undir við at alivinnan er burðardygg soleiðis sum hon verður ríkin. Eiturfongt soya, raps og hveiti, afturat at firðir og sund verða køvd í skarni og fóðurleidum, og at tað enn verða brúkt túsund tons av Hydrogen-

peroxyd, afturat at pelagiska vinnan niðurfiskar stovnar her á leiðum, og annars við vesturstrond Afrika og Suðuramerika, verður rættuliga trupult - fyri ikki at siga hopisleyst - at grundgeva sum verandi burðardygg vinna.

Eg meti Ingilín og Javnaðarflokkurin ikki gera sær greitt, at alivinnan IKKI er burðardygg, men miðvíst roynir at propagandera fyri framhaldandi grovari gagnnýtsklu og misnýtslu av jaðarinnar varandi tilfeingi, og samstundis lata hánt um havumhvørvisdálking - ið ætlandi skal flytast út á opið hav....fyri at minka um dálkingina á firðunum,

kanska fyri at eingin sær og tí ikki fær ilt av dálking langt frá landi.

Flatmaður og innfluttar fremmandar plantur er ikki gott nokk. Men hvat hevur Javnaðarflokkurin so gjørt fyri at forða hesum farnu nógvu árinum...eisini í landsins leiðslu?

Eingin almennur stovnur ella ráðharri hevur enn kunna svara spurninginum hvar árligur innflutningur av uml. 13 tons av Formaldehyde verður brúktur og hvussu evnið verður burturbeint. Frá 2010 hava vit innflutt 130 tons av mest antibakteriella evninum á marknaðinum - og alivinnan tosar støðugt um hvussu burðardygg

vinnan er og at hon als ikki nýtir antibiotika.....

Náturufriðingarlóg, umhvørvislóg, havumhvørvislóg, lóg um lívfrøðiligt margfeldni o.s.v....hevur verið í hondum Javnaðarflokksins farnu 4 árinum - og EINKI sæst av nøkrum til at tryggja og at halda hesar lógir.

Ikki tí...roknast kann á ongan hátt við at aðrir flokkar taka hvørki náttúru- og umhvørvislóggávu, enn minn ST-heimsmálini um burðardygd í størri álvara enn at misnýta hesi til valagn.